Hallintovaliokunta

Perjantai 22.3.2024 klo 11.15—12.40

Läsnä
puheenjohtaja Mauri Peltokangas ps
varapuheenjohtaja Pihla Keto-Huovinen kok
jäsen Otto Andersson r
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Petri Honkonen kesk (1, 2, 3, 4, 5) (6 osittain)
jäsen Juha Hänninen kok (1, 2, 3, 4, 5) (6 osittain)
jäsen Rami Lehtinen ps
jäsen Laura Meriluoto vas
jäsen Mira Nieminen ps
jäsen Saku Nikkanen sd
jäsen Eemeli Peltonen sd
jäsen Hanna Räsänen kesk
jäsen Paula Werning sd
jäsen Joakim Vigelius ps
jäsen Sofia Virta vihr (4, 5, 6, 7) (3 osittain)
jäsen Ben Zyskowicz kok (4, 5) (3, 6 osittain)
varajäsen Pekka Toveri kok (4, 5, 6, 7) (3 osittain)

Sihteerit
valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne
valiokuntaneuvos Henri Helo
istuntoasiainneuvos Sanna Helopuro

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 14 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3. Valtioneuvoston selvitys: Suomen avaintavoitteet EU-vaalikaudelle 2024-2029

Valtioneuvoston E-selvitys E 58/2023 vp

Liiteasiakirja Suomen avaintavoitteet EU-vaalikaudelle 2024-2029
Valiokunnan lausuntoluonnos Valtioneuvoston selvitys: Suomen avaintavoitteet EU-vaalikaudelle 2024-2029 / A3
Muu asiakirja E 58_Suomen avaintavoitteet_sihteerien täydennysehdotukset.pdf / B3
Eriävä mielipide Eriävä mielipide_E_58_2023vp_sd_22032024.pdf / C3
Eriävä mielipide Eriävä mielipide_E_58_2023vp_vas_vihr_22032024.pdf / D3

Valmis
5.2

Merkittiin valiokunnalle jaetuksi: sihteerien täydennysehdotukset 22.3.2024.

Valiokunta hyväksyi käsittelyn pohjaksi 21.3.2024 jaetun lausuntoluonnoksen täydennettynä sihteerien täydennysehdotuksella 22.3.2024.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun loppuun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä ed. Peltonen ehdotti ed. Heinäluoman kannattamana, että kappaleen 16 loppuun lisätään virke: ”Valiokunta katsoo, että valtioneuvoston kannassa pitäisi näkyä vahvemmin Suomen sitoutuminen EU:n yhteisen maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan kehittämiseen.”

Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 11-6 lausuntoluonnos hyväksyttiin.

Kappaleen 20 viimeisen virkkeen sana "ensisijaisesti" muutettiin sanaksi "myös".

Ed. Peltonen esitti ed. Heinäluoman kannattamana, että kappaleen 22 loppuun lisätään virke: ”Valiokunta edellyttää, että valtioneuvosto poistaa avaintavoitteistaan tulkinnanvaraisen lauseen, joka mahdollistaa tulkinnan siitä, että Suomen tavoitteena olisi Ison-Britannian Ruandan malli.”

Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 11-6 lausuntoluonnos hyväksyttiin.

Ed. Meriluoto ehdotti ed. Virran kannattamana, että lausuntoluonnoksen muuttoliikkeen hallintaa koskevaan jaksoon on lisättävä seuraava sisältö:

”On ensisijaisen tärkeää, että ihmisoikeuksia kunnioitetaan kaikissa tilanteissa ihmisten hakiessa turvaa EU:sta. Suomen ja EU:n turvapaikkapolitiikassa on vahvistettava luottamusta kansainvälisen oikeuden ehdottoman palautuskiellon loukkaamattomuuteen ja oikeusvaltioperiaatteiden toteutumiseen.

Pyrkimykset ulkoistaa turvapaikkaprosessi ja kansainvälinen suojelu kolmansiin maihin vaarantavat ihmisoikeuksien ja ehdottoman palautuskiellon toteutumisen. Kansainväliset esimerkit esimerkiksi Iso-Britanniassa ja Australiassa osoittavat, että ulkoistamispolitiikka on ollut vähintäänkin ongelmallista ja pahimmillaan räikeästi ihmisoikeuksia rikkovaa. Myös EU:ssa on ulkoistettu vastuuta pakolaisista ja turvapaikanhakijoista esimerkiksi Turkin kanssa sovitulla julkilausumalla vuonna 2016, jolloin EU tuki Turkkia rahallisesti, jotta Turkki estää rajanylitykset ja ottaa Kreikkaan tulleita turvapaikanhakijoita takaisin. EU-maiden Välimerellä harjoittama politiikka on niin ikään ulkoistamista.

Turvapaikanhakijoiden ja siirtolaisten vastaanottoa on pyritty ulkoistamaan yleisesti maihin, joiden vastaanottojärjestelmät ja turvapaikkamenettelyt, yhteiskunnallinen vakaus tai yleinen ihmisoikeustilanne eivät vastaa EU-maiden tasoa. Maahanmuutto- ja palautusyh-

teistyötä on pyritty sitomaan esimerkiksi kauppa- ja kehityspolitiikkaan tavalla, joka uhkaa ihmisoikeuksia ja sitoo EU:ta ihmisoikeuksia polkeviin hallintoihin.

Valtio vastaa toimistaan ja on sidottu kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin myös silloin, kun toiminta tapahtuu maan rajojen ulkopuolella. Niin ihmisoikeussopimusten palautuskielto ja joukkokarkotusten kielto kuin EU-oikeus edellyttävät tosiasiallista mahdollisuutta hakea turvapaikkaa ja saada asiansa arvioitua, jotta varmistutaan, ettei kukaan joudu epäinhimillisen kohtelun uhriksi. Tästä emme voi Suomessa emmekä EU:ssa poiketa. Suomi ja muut EU-maat ovat velvollisia ottamaan vastaan ja tutkimaan turvapaikkahakemukset oikeudenmukaisessa turvapaikkamenettelyssä sekä varmistumaan siitä, ettei palautuskieltoa ja joukkokarkotusten kieltoa loukata.

Hengenvaarallisten pakomatkojen ja ihmissalakuljettajien harjoittamaan hyväksikäyttöön tulisi puuttua humanitaarista hätää vähentävillä toimilla. Tällaisia ovat esimerkiksi sitova vastuunjako kaikkien EU-maiden välillä sekä eurooppalaisella yhteistyöllä luodut turvalliset reitit siirtolaisille. Suomen tulisi vastuun ulkoistamisen ja uuskolonialistisen politiikan sijaan edistää EU-maiden oikeudenmukaista globaalia vastuunkantoa ja toimivaa keskinäistä vastuunjakoa. EU:n laajassa turvapaikkauudistuksessa ollaankin ottamassa käyttöön Suomenkin edun mukainen, velvoittava vastuunjakomekanismi.

EU:n siirtolaispolitiikka tulisi ymmärtää ”muuttoliikkeen hallintaa” ja “muuttoliikepaineen hillintää” laajempana kokonaisuutena, johon vaikutetaan määrätietoisesti ja ratkaisukeskeisesti. Siirtolaispolitiikan tulisi olla osa ilmastopolitiikkaa, kauppa- ja investointijärjestelmän oikeudenmukaista uudistamista, veroparatiisitalouden kitkemistä sekä kehitysyhteistyötä. Näillä toimilla puututaan juurisyihin, jotka pakottavat ihmiset liikkeelle ja jotka ovat vastentahtoisen siirtolaisuuden taustalla. Esimerkiksi ilmastonmuutoksella on ennakoitu olevan globaalisti laajoja sosiaalisia vaikutuksia, mikä voi lisätä konfliktien ja siirtolaisten määrää.”

Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 11-2 lausuntoluonnos hyväksyttiin neljän edustajan pidättäytyessä äänestämästä.

Lisäksi ed. Meriluoto ehdotti ed. Virran kannattamana, että lausuntoluonnokseen lisätään jakso ”Kokonaisturvallisuus ja vahvempi Eurooppa” seuraavasti:

”Suomen tavoitteissa korostuvat turvallisuusuhkiin varautuminen ja reagoiminen, mutta tarve rikoksien ennaltaehkäisyyn sivuutetaan lyhyesti. Valiokunnan kanta on, että tehokkainta turvallisuuspolitiikkaa on eriarvoisuuden johdonmukainen purkaminen, ja sen tulisi myös olla Suomen avaintavoitteena EU:ssa.

EU:n sisäisen turvallisuuden vahvistamiseksi tarvitsemme riittäviä viranomaisresursseja ja sujuvaa viranomaisyhteistyötä, mutta myös riittävää toimeentuloa, koulutusta ja mahdollisuuksia hyvään elämään. Ympäristökriisit ja terveysturvallisuuden vaarantuminen ovat merkittäviä turvallisuusuhkia Suomelle ja Euroopalle. Turvallisuutta ei voi tarkkailla näistä kehitystrendeistä irrallaan. Suomen tavoitteena tulee olla turvallisuuskysymysten ymmärtäminen kokonaisuutena ja riskien juurisyihin puuttuminen.”

Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 11-2 lausuntoluonnos hyväksyttiin neljän edustajan pidättäytyessä äänestämästä.

Sihteerien täydennysehdotuksen mukainen kappaleen 37 viimeinen virke poistettiin.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Ed. Peltonen, Heinäluoma, Nikkanen, Werning, Meriluoto ja Virta varasivat tilaisuuden eriävän mielipiteen jättämiseen. Eriävä mielipide on jätettävä sihteerille 22.3. 2024 klo 13.00 mennessä.

Lausuntoon jätettiin eriävät mielipiteet: Ed. Peltonen, Heinäluoma, Nikkanen, Werning, Meriluoto ja Virta, liitteet C ja D 3.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa osaamistasoa vaativaa työtä varten ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 6/2024 vp

Valiokunnan mietintöluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa osaamistasoa vaativaa työtä varten ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi / A4
Vastalause Vastalause_HE_6_2024vp_kesk_sd_vas_vihr.pdf / B4

Valiokunta lopetti asiantuntijakuulemisen.

Valiokunta kävi valmistavan keskustelun.

Sihteeri esitteli mietintöluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä ed. Räsänen ehdotti ed. Peltosen kannattamana, että 1. lakiehdotuksen 5 §:n 3 momentti muutetaan kuulumaan seuraavasti: ”EU:n sininen kortti myönnetään kahdeksi vuodeksi. Jos työsuhde on voimassa tätä lyhyemmän ajan, EU:n sininen kortti myönnetään työsuhteen voimassaoloajaksi lisättynä kuudella kuukaudella, mutta enintään kahdeksi vuodeksi.”

Ehdotuksesta äänestettiin mietintöluonnosta vastaan. Äänin 9–8 mietintöluonnos hyväksyttiin.

Lisäksi ed. Räsänen ehdotti ed. Peltosen kannattamana, että 1. lakiehdotuksen 9 §:n 4 momentti muutetaan kuulumaan seuraavasti: ”Jos EU:n sinisen kortin haltija on työtön, 1 mo-

mentin 2 ja 4 kohtaa ja 2 momentin 3 kohtaa ei sovelleta, jos työttömyysjakso on kestänyt korkeintaan kuusi kuukautta.”

Ehdotuksesta äänestettiin mietintöluonnosta vastaan. Äänin 9–8 mietintöluonnos hyväksyttiin.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi mietintöluonnoksen sellaisenaan.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Ed. Räsänen, Honkonen, Peltonen, Heinäluoma, Nikkanen, Werning, Meriluoto ja Virta varasivat tilaisuuden vastalauseen jättämiseen. Vastalause on jätettävä sihteerille 22.3. 2023 klo 13.00 mennessä.

Mietintöön jätettiin vastalause: Ed. Räsänen, Honkonen, Peltonen, Heinäluoma, Nikkanen, Werning, Meriluoto ja Virta, liite B 4.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle Suomen tasavallan hallituksen ja Ruotsin kuningaskunnan hallituksen välillä raja-alueen poliisiyhteistyöstä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi ampuma-aselain 17 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 92/2023 vp

Valiokunta lopetti asiantuntijakuulemisen.

Valiokunta kävi valmistavan keskustelun.

6. Muut asiat

Keskusteltiin asian HE 2/2024 vp asiantuntijasuunnitelmasta.

Merkittiin valiokunnalle jaetuksi viikkosuunnitelma.

7. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on tiistaina 2.4.2024 klo 12.15.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne